

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
κατά
Ελληνικής Δημοκρατίας
« Διαγραφή »

Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Marco Daron της 29ης Σεπτεμβρίου 1987	5293
Διάταξη του Δικαστηρίου της 16ης Δεκεμβρίου 1987	5298

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
MARCO DARMON
της 29ης Σεπτεμβρίου 1987 *

*Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,*

προς τις διατάξεις των οδηγιών και αποφάσεων κατά την έννοια του άρθρου 189 της Συνθήκης ΕΟΚ... » ² (πρώτη αιτίαση)·

1. Με την υπό κρίση προσφυγή ζητείται από το Δικαστήριο να αναγνωρίσει:

— αφενός ότι η Ελληνική Δημοκρατία όφειλε δυνάμει των άρθρων 2, 143 και 145 της πράξεως προσχωρήσεώς της στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες¹ να θέσει σε ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 1981 « τα μέτρα που της είναι αναγκαία για να συμμορφωθεί ...

— αφετέρου ότι η Ελληνική Δημοκρατία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την πράξη προσχωρήσεως, τη Συνθήκη ΕΟΚ και το άρθρο 2 της οδηγίας της 11ης Μαΐου 1960, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία της 18ης Δεκεμβρίου 1962 διότι δεν επέ-

2 — Πρώτη οδηγία του Συμβουλίου περί της εφαρμογής του άρθρου 67 της Συνθήκης, της 11ης Μαΐου 1960 (ΕΕ ειδ. έκδ. 10/001, σ. 4)· δεύτερη οδηγία περί συμπληρώσεως και τροποποιήσεως της πρώτης οδηγίας, της 18ης Δεκεμβρίου 1962 (ΕΕ ειδ. έκδ. 10/001, σ. 16).

* Μετάφραση από τα γαλλικά.

1 — ΕΕ ειδ. έκδ. της 19.11.1979.

τρεψε στην τράπεζα Banque de Paris et des Pays-Bas (Belgique) (στο εξής: Paribas) να επαναπατρίσει ή να τοποθετήσει εκ νέου σε μετατρέψιμο λογαριασμό το προϊόν της ρευστοποιήσεως των ποσών που είχε επενδύσει σε ομολογίες της Ελληνικής Τράπεζας Βιομηχανικής Αναπτύξεως (στο εξής: ΕΤΒΑ) (δεύτερη αιτίαση) και να επαναπατρίσει τους «εκ του ανατοκισμού» τόκους, δηλαδή αυτών που αποφέρει η επένδυση περιλαμβανομένης και της καταθέσεως σε δεσμευμένο λογαριασμό από το 1984 ως το 1986 (τρίτη αιτίαση).

2. Κατά την προφορική διαδικασία η Επιτροπή ομολόγησε:

— ότι οι δύο οδηγίες μεταφέρθηκαν με το υπ' αριθ. 170/86 προεδρικό διάταγμα που δημοσιεύτηκε στις 19 Μαΐου 1986,

— ότι κατά τη διάρκεια της διαδικασίας οι αρμόδιες ελληνικές αρχές εξέδωσαν για την περίπτωση της Paribas νέες αποφάσεις, ικανοποιητικές από πλευράς των υποχρεώσεών τους εκ του κοινοτικού δικαίου.

Ωστόσο η Επιτροπή, επικαλούμενη τη νομολογία του Δικαστηρίου, υποστηρίζει ότι πρέπει να διαπιστωθούν οι προσαπτόμενες παραβάσεις διότι έχει συμφέρον στο να αναλάβουν τα κράτη τις ευθύνες τους και έναντι των άλλων κρατών μελών και έναντι των ιδιωτών. Όσον αφορά τη δεύτερη και την τρίτη αιτίαση, το ζήτημα της απευθείας εφαρμογής των διατάξεων των οδηγιών που μεταφέρθηκαν εν τω μεταξύ και των άρθρων 67,

παράγραφος 2, ή 106, παράγραφος 1, της Συνθήκης παραμένει εξεταστέο δεδομένου ότι η Ελληνική Δημοκρατία ισχυρίστηκε ότι η Paribas δεν μπορούσε να επικαλεστεί αμέσως τις διατάξεις των εν λόγω οδηγιών διότι δεν είναι ούτε σαφείς ούτε άνευ αιρέσεων, τα δε κράτη μέλη διατηρούν το δικαίωμα να ελέγχουν τη φύση και τη νομιμότητα των συναλλαγών. Εξάλλου, το προεδρικό διάταγμα αριθ. 170/86 δεν προβλέπει αναδρομική ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 1981. Ένα νέο σχέδιο διατάγματος που αντιγράφει το διάταγμα του 1986, αλλά προβλέπει και αναδρομική ισχύ, φέρεται στο στάδιο της δημοσίευσής, εφόσον όμως παραμένει αβέβαιο το περιεχόμενό του και τα της θέσεώς του σε ισχύ, η Επιτροπή φρονεί ότι δεν μπορεί να παραιτηθεί εξ ολοκλήρου ή εν μέρει της προσφυγής της.

3. Η νομολογία του Δικαστηρίου αναγνωρίζει στην Επιτροπή το δικαίωμα να επιμεινεί στην προσφυγή λόγω παραβάσεως έστω και αν επέρχονται στη νομοθεσία του καθού κράτους μέλους τροποποιήσεις, ικανοποιητικές μεν πλην όμως μετά την παρέλευση της προθεσμίας που έχει τάξει η αιτιολογημένη γνώμη:

«οι αποφάσεις που εκδίδει το Δικαστήριο βάσει των άρθρων 169 και 171 της Συνθήκης θεμελιώνουν ουσιαστικό συμφέρον προκειμένου να αναγνωριστεί η ευθύνη που υπέχει ενδεχομένως το κράτος μέλος λόγω της παραβάσεώς του έναντι των άλλων κρατών μελών της Κοινότητας ή έναντι των ατόμων»³.

3 — Υπόθεση 39/72, Επιτροπή κατά Ιταλικής Δημοκρατίας (απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 1973, Rec. 1973, σ. 101, σκέψη 11), κρίση που επιβεβαιώθηκε από τις υποθέσεις 103/84 (απόφαση της 5ης Ιουνίου 1986, Συλλογή 1986, σ. 1759), 309/84 (απόφαση της 20ής Φεβρουαρίου 1986, Συλλογή 1986, σ. 599), τελικά δε από την υπόθεση 154/85 (απόφαση της 17ης Ιουνίου 1987, Επιτροπή κατά Ιταλικής Δημοκρατίας, Συλλογή 1987, σ. 2717).

4. Όσον αφορά την πρώτη αιτίαση η Ελληνική Δημοκρατία δεν αμφισβητεί ότι οι δύο οδηγίες έπρεπε να μεταφερθούν στο εσωτερικό δικαιο από τη θέση σε ισχύ της πράξης προσχωρήσεως. Επομένως η παράβαση ως προς αυτό το σημείο είναι αποδεδειγμένη. Βάσει της νομολογίας του Δικαστηρίου που παρέθεσε υπάρχει « ουσιαστικό συμφέρον ».

5. Με τις δύο άλλες αιτιάσεις η Επιτροπή στρέφεται κατά της *πρακτικής* που ακολουθεί η Ελλάδα μόνο *έναντι της Paribas*. Με τις απαντήσεις της στις ερωτήσεις που της υπέβαλε το Δικαστήριο κατά τη συνεδρίαση διευκρίνισε ότι το αντικείμενο της προσφυγής της δεν είναι μόνο να αναγνωριστεί ότι η Ελλάδα παρέβη τις υποχρεώσεις της διότι δεν επέτρεψε στην Paribas — το αίτημα της οποίας ικανοποιήθηκε τελικά — να εξαγάγει τα εν λόγω ποσά αλλά και να ελεγχθεί η πρακτική που ακολουθεί η Ελλάδα και σε άλλες περιπτώσεις, κυρίως δε να κριθεί ότι οι διατάξεις των εν λόγω οδηγιών είναι απευθείας εφαρμοστές.

6. Από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι το συμφέρον της Επιτροπής να αναγνωριστεί παράβαση η οποία δεν έχει εκλείψει με την παρέλευση της προθεσμίας που έταξε η αιτιολογημένη γνώμη μπορεί να τεκμαίρεται⁴ και ότι μόνο η Επιτροπή μπορεί να εκτιμήσει το κατά πόσο είναι σκόπιμη η διατήρηση της προσφυγής της ή παραίτηση από αυτή. Επομένως το έννομο συμφέρον της Επιτροπής

όσον αφορά την « περίπτωση Paribas » δεν μπορεί να αμφισβητηθεί. Ως προς την αναφορά σε άλλες παρόμοιες περιπτώσεις, την ερμηνεύω κατά την έννοια ότι η απόφαση που θα εκδοθεί στην υπό κρίση υπόθεση θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί κατά οποιασδήποτε παρόμοιας πρακτικής και όχι ως αίτημα εκδόσεως αποφάσεως και γι' αυτές τις περιπτώσεις. Το αίτημα αυτό θα ήταν εξάλλου απαράδεκτο εφόσον με την αιτιολογημένη γνώμη θίγονται μόνο τα πραγματικά περιστατικά που αφορούν την Paribas.

7. Σχετικά με το συμφέρον στην αναγνώριση της απευθείας εφαρμογής ορισμένων διατάξεων οδηγιών, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι

« ο σκοπός (των άρθρων 169 ως 171) της Συνθήκης (είναι) η πραγματική άρση των παραβάσεων και των συνεπειών τους, τετελεσμένων και μελλοντικών »⁵

και ότι

« οι αποφάσεις που εκδίδονται δυνάμει των άρθρων 169 ως 171 έχουν καταρχήν ως αντικείμενο να καθορίζουν τα καθήκοντα των κρατών μελών σε περίπτωση παραβάσεως των υποχρεώσεών τους »⁶.

Εν προκειμένω το Δικαστήριο καλείται να αποφανθεί απλώς επί της φαινομένης παραβάσεως υποχρεώσεων που τίθενται με πράξεις οι οποίες δεσμεύουν το καθού κράτος μέλος ανεξαρτήτως των αποτελεσμάτων τους στην εσωτερική έννομη τάξη του. Πράγματι,

4 — Βλέπε υπόθεση 167/73, Επιτροπή κατά Γαλλικής Δημοκρατίας, απόφαση της 4ης Απριλίου 1974 (Rec. 1974, σ. 359, σκέψη 15: « κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων που έχει εκ των άρθρων 155 και 169 της Συνθήκης η Επιτροπή δεν υποχρεούται να αποδείξει έννομο συμφέρον δεδομένου ότι, προς το γενικό συμφέρον της Κοινότητας, έχει εξ επαγγέλματος ως αποστολή να φροντίζει για την εφαρμογή της Συνθήκης από τα κράτη μέλη και για την αναγνώριση ενδεχομένων παραβάσεων των υποχρεώσεων που θέτει η Συνθήκη προκειμένου να τερματισθούν »).

5 — Υπόθεση 70/72, Επιτροπή κατά Γερμανίας, απόφαση της 12ης Ιουλίου 1973 (Rec. 1973, σ. 813, σκέψη 13).

6 — Συνεκδικασθείσες υποθέσεις 314 έως 316/81 και 83/82, Procureur de la République και Comité national de défense contre l'alcoolisme κατά Alex Waterkeyn και λοιπών, Procureur de la République κατά Jean Cayard και λοιπών, απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 1982 (Συλλογή 1982, σ. 4337, σκέψη 15).

το ζήτημα του αμέσου αποτελέσματος είναι άσχετο με τη διαδικασία των προσφυγών λόγω παραβάσεως. Επομένως η εξέταση της υπό κρίση διαφοράς πρέπει να περιορισθεί, όσον αφορά τις δύο τελευταίες αιτιάσεις, στις υποχρεώσεις που είχε η Ελληνική Δημοκρατία σχετικά με τον επαναπατρισμό ή τη μετατρεψιμότητα των επενδύσεων της Paribas σε ομόλογα καθώς και των σχετικών τόκων.

8. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η δεύτερη αιτίαση είναι βάσιμη. Αυτό εξάλλου έγινε σιωπηρά δεκτό κατά τη διαδικασία από τις αρμόδιες ελληνικές αρχές, οι οποίες τελικά επέτρεψαν την ελεύθερη μετατρεψιμότητα όλου του προϊόντος της ρευστοποιήσεως των επενδύσεων της Paribas σε ομόλογα. Επίσης το καθού κράτος δεν επαναλαμβάνει με την ανταπάντηση το κύριο επιχείρημα που προέβαλε αρχικώς με το υπόμνημά αντικρούσεως, ότι δηλαδή οι εν λόγω πράξεις δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των δύο οδηγιών αλλ' ισχυρίστηκε τελικά ότι η καθυστέρηση της εγκρίσεως οφείλεται στον έλεγχο της νομιμότητας και της αυθεντικότητας της συναλλαγής, πράγμα που όμως δεν αίρει την προσαπτόμενη παράβαση.

9. Τέλος, όσον αφορά τους « εκ του ανατοκισμού » τόκους θα πρέπει να χαρακτηριστούν ως « τρέχουσες πληρωμές » κατά την έννοια του άρθρου 67, παράγραφος 2, της Συνθήκης, είτε πρόκειται για τόκους της επενδύσεως είτε για τόκους της καταθέσεως σε δεσμευμένο λογαριασμό. Η επικουρική επίκληση από την Επιτροπή του άρθρου 106, παράγραφος 1, της Συνθήκης αντικατοπτρίζει την πρακτική δυσκολία της διακρίσεως των πληρωμών που εμπίπτουν στο άρθρο 67, παράγραφος 2, από τις « πληρωμές τις σχετικές με την κυκλοφορία... κεφαλαίων » κατά την έννοια του άρθρου 106, παράγραφος 1. Η τελευταία αυτή διάταξη έχει πεδίο εφαρμογής στενότερο από το άρθρο 67, παράγραφος 2, δεδομένου ότι εφαρμόζεται μόνο « κατά το μέτρο που η κυκλοφορία... των κεφαλαίων... έχει ελευθερωθεί μεταξύ των κρατών μελών κατ' εφαρμογή της... Συνθήκης », ενώ το άρθρο 67, παράγραφος 2, δεν προβλέπει τέτοιο περιορισμό. Εν προκειμένω, καίτοι η εφαρμογή του άρθρου 106, παράγραφος 1, φαίνεται να αρκεί, δεδομένου ότι πρόκειται για τόκους πράξεως που έχει ελευθερωθεί άνευ όρων, νομίζω ότι πρέπει να γίνει δεκτό το άρθρο 67, παράγραφος 2, ως διάταξη με ευρύτερα αποτελέσματα στον τομέα της ελευθερώσεως των κεφαλαίων.

10. Κατά συνέπεια προτείνω στο Δικαστήριο

— να κρίνει ότι:

η Ελληνική Δημοκρατία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 2, 143 και 145 της πράξης περί των όρων προσχωρήσεώς της στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες και από τη Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, ιδίως από το άρθρο 67, παράγραφος 2, διότι

- δεν έθεσε σε ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 1981 τα εθνικά μέτρα που είναι αναγκαία προκειμένου να συμμορφωθεί με τις διατάξεις της οδηγίας της 11ης Μαΐου 1960 περί της εφαρμογής του άρθρου 67 της Συνθήκης ΕΟΚ, όπως συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε από την οδηγία 63/21 της 18ης Δεκεμβρίου 1962,
- αρνήθηκε να επιτρέψει στην τράπεζα Banque de Paris et des Pays-Bas (Belgique) τον ελεύθερο επαναπατρισμό ή την εκ νέου πίστωση σε μετατρέψιμο λογαριασμό στην Ελλάδα του προϊόντος της ρευστοποιήσεως επενδύσεων σε εθνικούς τίτλους, αντικείμενο συναλλαγών στο χρηματιστήριο,
- δεν επέτρεψε την ελεύθερη μεταφορά στο εξωτερικό όλων των τόκων εκ των εν λόγω επενδύσεων·
- να καταδικάσει την Ελληνική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.